

« Barraca », « barracó » i « barracot »

LLUÍS MARQUET

Sovint veiem emprat, especialment en els mitjans de comunicació, el terme *barracó* per a referir-se a les construccions provisionals destinades a suplir temporalment la manca o la insuficiència d'edificis propis ben construïts. Així, llegim que tal o tal altra escola ha començat el curs amb uns quants barracons, més o menys condicionats, perquè de moment no hi havia prou aules en els edificis. També és corrent aquest terme per a referir-se a llocs altres que les escoles, com, per exemple, dependències administratives, oficines d'atenció al públic, etc.

I ens demanem: per què en diuen *barracons* d'aquesta mena de construccions desmuntables i provisionals?

En castellà fan servir el mot *barracón*, i això fa que en català s'hagi estès el calc *barracó*. Algunes vegades hem sentit algú que, per fugir del castellà, en diu en català *barracot*, pensant que és més apropiat, tot i que aquest no és el terme que usualment apareix en els mitjans de comunicació. I atès que tant *barracó* com *barracot* són derivats ben formats de *barraca*, algú es pot demanar: quin és preferible en català?

Comencem per analitzar el mot *barraca*, mot ben català, existent també en totes les llengües. En els diccionaris catalans (*Fabra*, *DCVB*, *DGEC*, *DIEC*, etc.) hi figura amb molt diverses accepcions, que aquí no podem detallar, les quals ens fan veure la diversitat d'usos populars del mot: així, hi ha *barraques de caçador*, *de pastor*, *de carboner*, *de fira*, etc., a més de les conegudes *barraques valencianes*.

Els equivalents del català *barraca* en les llengües romàniques són: fr. *baraque*, it. *baracca*, cast./port./occ. *barraca*, rom. *baraca*. Coromines dóna molta informació d'aquest terme en els diccionaris etimològics del ca-

talà i del castellà. Així, afirma que *barraca* és un mot propi del català i que apareix ja en el segle XIII. D'aquí passà al castellà (en el s. XVI) i al sud de França. En francès apareix en el segle XV i és freqüent en el XVI, com a terme de pescadors i soldats (inicialment en la forma *barraque*). Del francès passà a altres llengües: ang. *barrack*, al. *Baracke*, neerl. *barak*, rom. *baraca*; també l'italià *baracca* (dialectal *barracca*, al sud d'Itàlia, probablement pres directament del català) ve del francès. El portuguès *barraca* ve del castellà.

Passem ara als derivats. El castellà té *barracón*, de significat naturalment augmentatiu, anàleg a l'italià *baraccone*. En francès és inexistent. En català tenim com a derivats de *barraca*: *barracó* i *barracot*, mots tots dos poc usuals.

Com fàcilment podem comprovar, *barracó* només apareix en el *DCVB*, que el recull com a diminutiu de *barraca*. En canvi, el *DIEC* sorprenentment enregistra *barracó* amb el sentit del castellà *barracón*, que en aquesta llengua és un augmentatiu. És prou sabut que aquest sentit diminutiu que té en català el sufix *-ó* no coincideix pas en totes les llengües romàniques. N'hem parlat ja en diverses ocasions, concretament en parlar dels mots *cinturó* i *saló*¹. Així, en comentar aquest darrer deiem: «com ja hem comentat en altres ocasions, en italià el sufix és augmentatiu, com en castellà i en portuguès, mentre que en francès, com en català i en occità, és sempre diminutiu». I també n'hem fet esment, amb exemples i comentaris diversos, en alguns treballs terminològics generals². Creiem que fóra molt instructiu fer l'estudi general dels mots diminutius terminats en *-ó*, amb l'anàlisi dels més corrents i

correctament formats, estudi que deixarem per a una altra ocasió.

És ben evident, doncs, que al castellà *barracón* no li pot correspondre de cap manera en català *barracó*. Fer-ho és contravenir les regles de la sufixació catalana. Per això creiem que és totalment impropri emprar aquest mot en català amb el significat del castellà. No entenem com pot haver estat admès en el *DIEC*.

Diferentment, el sufix *-ot* té en català un significat variable, la major part de les vegades augmentatiu, però algunes vegades (sobretot antigament), diminutiu i, sovint, despectiu, tal com indica F. de B. Moll en la seva *Gramàtica històrica catalana* (ed. 1952, p. 294). Així tenim en el *Diccionari general* (i diccionaris posteriors) el mot *barracot*, definit com a «barraca dolenta, mal feta».

Com a complement de tot això hem consultat els diccionaris català-castellà i castellà-català de la *GEC*. Com a equivalents del català *barraca*, el diccionari corresponent dóna en castellà (a més de *barraca*) els següents mots: *cabaña*, *choza*, *garita*, *caseta*, *cobertizo*, *barracón*, *chabola*. Contràriament, per al castellà *barraca* dóna en català *guingueta*, *magatzem*, *cobert*, *dipòsit*, *taulell*, *parada* (mercat). I per a *barracón* dóna *barraca gran*, *barracot*, *guingueta* (fira).

En resum: rebutjat *barracó* per als usos indicats al començament, podria pensar-se en *barracot*, però no ens acaba de convèncer. D'altra banda, ¿no fóra preferible prescindir d'aquests dos mots sufixats i, en lloc de capficar-nos pensant quin és el més apropiat, fugir del castellanisme fet imitant el castellà? Creiem que fóra molt millor mirar d'emprar simplement *barraca*, mot català ben antic, que té un sentit ampli i un ús prou general.◆

¹ «És realment català *cinturó*?», *Serra d'Or*, abril de 1994, p. 30; «Sala i saló», *Serra d'Or*, setembre de 1994, p. 41.

² *El català científic i tècnic*, Associació/Col·legi Enginyers Industrials de Catalunya, Barcelona 1995, p. 269; «L'actualització de la terminologia catalana. La tasca realitzada i els problemes pendents», dins *II Congrés Internacional de la Llengua Catalana. IV. «Àrea 3. Lingüística social»*, UIB, Palma 1986, pp. 347-352.